

Abonamente:

1 Lună: 10 Lei sau 4 Ruble. 3 Luni: 25 Lei sau 12 Ruble.

Pentru preoți și învățători: prețul jumătate.

ROMANIA NOUA

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Iese în fiecare zi de lucru. Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările.

Prim-Redactor: Dr. Ion Mateiu.

PLATA PENTRU RECLAME după INVOIALA REDACȚIA, Căminul Gopal No. 39 ADMINISTRATIA Hul. Alexandru cel Bun, Pasaj Chişinău.

ARDEALUL ȘI „PACEA”

În zilele acestea se împlinește un an de când gazetele ne-au adus știrile înfiorătoare, că 16 fruntași români din Ardeal, istoviți de chinurile temniții ungurești, au fost duși la spânzura în cetatea Clujului.

Ei au pierit ca niște mucenici ai libertății și ai idealului nostru, pentru care au luptat în mijlocul poporului cu o nestrămutată credință și cu adâncă iubire.

Dar jertfa lor trăește aprinsă în sufletul cutremurat de durere al Ardealului îngenunchiat, sporind ura de veacuri împotriva Ungurilor și întărind conștiințele în adevărul, că mântuirea noastră nu poate fi aiurea decât în cuprinsul frățesc al României.

Și ne gândim cu ce simțământ dureros se va face pomenirea evlavioasă a acestor luptători duși la furci, tocmai într-o vreme când la București dușmanii gătuie țara în care Ardealul își pusesse toate nădejțile lui sfinte.

O zguduitoare durere va fulgera prin satele noastre triste, preoții vor șopti, în fumul de tămâie al altarelor duioase, rugăciuni de milă și iertare, pe când bătrâni și femei gârbovite, soții și mame cu ochii supti de suferință, vor privi icoana Precuratei în suspine de lacrimi.

Gândurile lor aleargă furtunoase spre ai lor, cari mânați de porunci împărătești ori de iubirea oștirii liberatoare, se sbuciumă ca prizonieri sau ca pribegi prin stepile nesfârșite ale Rusiei vânzătoare.

O clipă ei vor fi crezut, că „pacea” dela București va hotărî și soarta lor nenorocită. Și credința aceasta i-a făcut să se miște și să ceară prin comitetul național trimiterea de reprezentanți ai Ardealului la București.

Dar glasul lor n'a fost auzit. Guvernul unguresc a împiedicat prin baionetele jandarmilor, afirmarea dorinții fruntașilor noștri de-a trece Carpații și de-a tălmăci durerea și dreptul unui popor chinuit.

Astfel la Sibiu, ca și la Brașov ori Alba-Iulia, sufletele românești clo-cotesc în frământări mute și privirile umezite de suferință se îndreaptă spre capitala visurilor noastre, unde mâni nelegiuite răstignesc pe crucea celei mai crude umiliri țara, care prin jertfa de sânge a vieții sale, s'a aruncat în vultoaia focului pentru mântuirea Ardealului.

Ei își vor da seama de nenorocirea grozavă în care este adusă astăzi România, fără vina și peste puterile ei. Vor înțelege că silnicia de la București nu poate însemna nimicirea pe veci a unei țări de jertfă, câtă vreme războiul nostru nu s'a încheiat încă. Și cu atât mai puțin se vor putea îndoi de înfăptuirea idealului nostru de libertate în cadrele unității naționale.

Acest ideal ce-i drept poate fi privit acum ca înăbușit, dar nu spurberat. „Pacea” pe care Nemții și Ungurii și-o fac cu atâta cruzime are mai curând darul de-a întări convingerea noastră, în sfințenia dreptului, pentru care au sângerat nu numai ostașii României, ci mii de asupriți din toate colțurile Ardealului.

Germanii, asmuțați de Unguri, rup astăzi pământul României, împingând granițele Ardealului dincoace de Carpați. Dar această chirurgie ungurească are tocmai ostașii României, ci mii de asupriți din toate colțurile Ardealului.

Germanii, asmuțați de Unguri, rup astăzi pământul României, împingând granițele Ardealului dincoace de Carpați.

Dar această chirurgie ungurească are tocmai ostașii României, ci mii de asupriți din toate colțurile Ardealului.

Germanii, asmuțați de Unguri, rup astăzi pământul României, împingând granițele Ardealului dincoace de Carpați.

Dar această chirurgie ungurească are tocmai ostașii României, ci mii de asupriți din toate colțurile Ardealului.

Germanii, asmuțați de Unguri, rup astăzi pământul României, împingând granițele Ardealului dincoace de Carpați.

POVESTE

O mamă-a fost odată Și-avea ea trei copii Și casă mbelșugală Și rodnice câmpii. Avea dealuri mănoase Și munți de cântec plini, Și râuri, lunci cu taine, Grădini cu flori de erini...

Eu păr bălai ca spicul, Rupea la înmăioară! Și gând au pus păgânii Să fure pe mezina. Că iard s'au pornit Răpit'au Bucovina. Mult n'a trecut la mijloc Că iard s'au pornit Spre buna noastră mamă, Dușmani din răsărit. Și într-o noapte neagră Ei Nistrul l-au trecut. Perdută a fost de-atuncea Și fata dela Prut. Lacrimi poartă acum Spre mama îndurerată Și Prutul și Siretul Și Dunrea cea lată. Și Crivodul și-austrul. Și vânt din mează-noapte, Duceau mamei suspinuri Și dureroase șoapte. Că doina cântă vântul În coorii ei de fag Si doina cântă râul În cursul lui prubeag Tot doină și durere Tot cântece cu foc Tot de amar și jale Avea mama noroc...

I a dat Dumnezeu spântul Și-o ai de bucurie Porni-au împărății În lume bălăie. Si se gătea și mama Si inima-i svăcnea. Si s'a pornit cu gândul Pe doi a liberă. A sângerat în lupte Si'n munți și la Siret. Nu s'a luptat pe lume Ca ea alta mai drept. Iar în văltoarea luptei S'a delegat din enul Felița cea mai mică: Copila dela Prut. S'a deșteptat din visul Urât și ntunecat Felița cea frumoasă... La mamă a alergat La mamă necăjită, Slăbită'n bălăie, La mamă îndurerată De-amar și sardăcie... De-acuma, bună mamă, Vin iar la sânul tău Scăpat-am din robia Dușmanului cald Primește-mă în casă, În casa ta bogată Și să trăim iar bine Cum am trăit odată

Povestea mamei noastre Tot nu-i sfârșită încă, Nu s'a sfârșit durerea Și jalea ei adâncă, Așteaptă sfâșiată Dar cu credință tare O zi senină, dulce, O zi de sărbătoare, Când fii ei cei vrednici Ardealul, Bucovina Se vor întoarce 'acasă Și pentru todeauna!

Am arătat în gazeta noastră, cu câtă însușire și iubire frățescă au fost primii Delegații Republicii noastre de către toate cercurile românești din Iași.

Nici o manifestație însă n'a fost atât de îndrăgitoare ca aceea făcută de societățile științifice în frunte cu Academia Română. În cele ce urmează dăm cu plăcere darea de seamă tipărită în numărul din 4 Martie al gazetei „Neamul Românesc”.

Cuvântarea d-lui P. Poni

Sânt fericit că mi-a fost dat să salut, din partea societăților științifice române, pe reprezentanții și conducătorii fraților noștri din Basarabia și să le zic, din toată inima: «bine ați venit între noi».

Adunarea pe care o aveți înaintea domnilor voastre, ilustrii oaspeți, întrupează, nu numai cultura românească, dar și aspirațiile întregului nostru neam. Devisa sa este: «prin știință, pentru patrie».

Domniile voastre aveți aici Academia Română, care, de la înființarea ei, în 1866, a realizat marea idee a unității culturale a tuturor Românilor. De la început, ea a chemat în sânul ei, ca membrii, pe toți bărbații cari se distinseseră prin lucrările lor, nu numai în toate unghiurile Daciei Traiane, dar și în țări mai departate. Dintre domniile voastre, de peste Prut, noi am fost mândri să stăm alături cu Alexandru H. Șteu, cu Costachi Stamat, cu Ion Străjescu, cu Ion Casian Suruceanu și cu genialul Bogdan Petricei-u Hașdeu, care, prin puterea cugetării sale a fost, nu numai o glorie a Românilor, dar s'a ridicat la înălțimea celor mai mari învățați ai lumii.

Domniile voastre aveți aici Societatea de medici și naturaliști din Iași, care este cel mai vechiu focar de lumină aprins în țara noastră. Intemeiată la 1833 de către doctorii Chiac și Zota, ea lucrează de 85 de ani la progresul științei.

Societatea pentru Științe din București și Asociația pentru înaintarea și răspândirea științelor, care țin întruniri sale în fiecare an într-un oraș desebit, sunt reprezentate prin numeroși membri ai lor. Nu pot rosti numele acestor două societăți fără a pomeni și pe acela al doctorului Istrati, care era sufletul lor conducător. Am avut durerea de a-l pierde. Zdrobit de nenorocirile ce au venit asupra noastră, el s'a stins înainte de vreme la sfârșitul lui Ianuarie în Paris, unde se refugiase. Himist eminent, prin importante sale lucrări el a dovedit, unul din cei dintâi, că și în România se pot realiza progrese care să ne pună alături cu celelalte nații civilizate din lume. Inimă entusiastă, mare patriot, el ne dădea la toți proba unei munci neobosite pentru înălțarea patriei. Fie-veșnică pomenirea lui!

Orașul Iași, care, sacrificase pe altarul Patriei trecutul său, nu a rămas înapoi nici în această mișcare culturală. Alături cu Societatea de medici și naturaliști de care v'am vorbit, s'a înființat, — profesorii Universității din București și din Iași aflându-se întruniri în Iași din cauza împrejurărilor prin care am trecut, — o Asociație cu scop:

a) De a întări raporturile de colegialitate între toți membrii Corpului didactic al Universității române. b) De a încuraja prin toate mijloacele dezvoltarea tuturor științelor care formează obiectul învățământului universitar.

Primirea sărbătorească a reprezentanților Basarabiei la Iași

c) De a face studii și a propune soluții în chestiile de învățământ în general și de învățământ universitar în special. d) De a da îndrumare învățământului superior al științelor aplicate. e) De a cultiva sentimentele naționale în inimile tineretului universitar. f) De a face studii asupra chestiilor de ordin social și economic. g) De a apăra în orice împrejurări interesele și prestigiul Universității române.

Sperăm că noua noastră Asociație va cuprinde în curând și Universitățile din Chi inău, din Cernăuți și din Cluj (puteri-nice aplauze) Așteptând aceste timpuri ferice, noi nu am stat neactivi. În numeroase ședințe am studiat organizarea învățământului tehnic superior, precum și organizarea învățământului științelor sociale din «Arhiva», care, însușită de marele nostru istoric Xenopol, și-a consacrat activitatea sa mai cu samă cercetărilor relative la trecutul nostru. Este o adâncă părere de rău, pentru noi toți, că acest bărbat însemnat al neamului nostru, reținut pe patul de suferință prin o crudă boală, nu a putut să fie astăzi și el în mijlocul nostru.

Cuvântarea d-lui Clugureanu

D. Dr. Clugureanu, președintele Consiliului de miniștri basarabeeni, arată cum „au venit aici cei doi copii ai Basarabiei, în țara pe care n'au văzut-o niciodată, ci numai au dorit-o”. Ei nu reprezintă boierimea, care în cea mai mare parte s'a lepădat de nație, și nici clerul, care s'a supus Vlădicilor desnaționalizatori. «Singura țărânie a păstrat limba moldovenească, numai țărânul a fost mândru de neamul lui și nu s'a rușinat nici o dată a se spune Român. Dacă astăzi sântem gata în viitor de unirea cu neamul de peste Prut și din Transilvania, aceasta o datorim țărânului Român din Basarabia».

«In cei 106 ani de robie», spune mai departe d-sa, arătând originea mișcării de astăzi, «ni-a fost oprit tot. Ni-a fost oprit și dreptul de a ne îmbrățișa cu frații noștri de peste Prut, de-a asculta chemările mamei noastre România. Mult timp noi n'am simțit minciuna, și a trebuit», explică tânărul prim-ministru al Basarabiei, «să intervie revoluția rusească din 1905, cu trecătoarea ei libertate, pentru ca bătrânul Gavrilă, ajutat de d-nii Halippa și Pelivan, să cuteze a publica «Basarabia». A urmat epoca tristă a prizonierilor». La 1913 numai se formează un nou mic cerc național, cu aceiași doi tineri și cu neutilul Murata, în memoria caruia propune ca adunarea să se ridice în picioare. Atunci apare «Cuvânt Moldovenească», care durează și până acum.

«Dorim să înflorească neamul nostru moldovenească, și pentru aceasta să luăm parte la sărbătoarea noastră a științei, căci numai cu dânsa Republica Moldovenească, în istoria neamului întreg românesc, va putea să aibă un rol frumos și bun».

Chemat să vorbească, d. Iorga a adăugat următoarele: «După cuvintele din urma ale d-lui Poni și frumoasa salutare a președintelui «Societății de Medici Naturaliști», după tot ce ne-au spus trimișii Basarabiei, noi, cari i-am ascultat, n'avem de adăugat decât un lucru: că ați venit la o mare durere a noastră și ni-ați adus o mare mângâiere».

«Cu atât mai bucurăși sântem că ne aflăm aici între reprezentanții științei» — spune docentul de la Universitatea din Petrograd, — «cu cât și noi am avut oare-care împărtașire din știință». D. Inuleț arată cum nu i-a fost dat să lucreze în Basarabia ca profesor, dar împrejurările din urmă l-au făcut pe d-sa și pe alții «de ne-am întors să lucrăm

pentru poporul românesc», deși tinerii români erau crescuți în cosmopolitism, de să uite și numele moldovenească. «Dar tot a mai rămas ceva din sângele moldovenească, și când a venit timpul, toți ne-am adus aminte că sântem Moldoveni.

D-sa arată că, în Basarabia, poporul cel simplu, țărănesc, e acela care a înțeles că mântuirea, poate fi numai pe basă națională». O adunare de țărani a hotărât la 1-iu Octombrie constituirea Sfatului Țării; după trei săptămâni, șapte-opt sute de soldați s'au raliat la mișcare, înțelegând că «țara noastră dragă numai atunci putem a o mântui când noi singuri vom lua treburile noastre». Sfatul avea întâi 30-40 de membri, la cari s'au adus 30 de țărani și apoi delegați ai partidelor, zemoștelor, etc., alcătuint 120-130 de deputați, un adevărat Parlament. Din el a ieșit Guvernul.

«Zidim Statul nostru din nou», spune d-sa. «Mai toți sântem șiși din țărani. Sântem abia 20-30 de oameni, cari disparând, n'ar mai rămânea nimic. Dar aici la d-v. sânt multe puteri. Și credem că pricepeți încotro se întorc ochii noștri pentru un ajutor pe care uneori nici nu-l vom cere.

Cuvântarea d-lui Clugureanu

D. Dr. Clugureanu, președintele Consiliului de miniștri basarabeeni, arată cum „au venit aici cei doi copii ai Basarabiei, în țara pe care n'au văzut-o niciodată, ci numai au dorit-o”. Ei nu reprezintă boierimea, care în cea mai mare parte s'a lepădat de nație, și nici clerul, care s'a supus Vlădicilor desnaționalizatori. «Singura țărânie a păstrat limba moldovenească, numai țărânul a fost mândru de neamul lui și nu s'a rușinat nici o dată a se spune Român. Dacă astăzi sântem gata în viitor de unirea cu neamul de peste Prut și din Transilvania, aceasta o datorim țărânului Român din Basarabia».

«In cei 106 ani de robie», spune mai departe d-sa, arătând originea mișcării de astăzi, «ni-a fost oprit tot. Ni-a fost oprit și dreptul de a ne îmbrățișa cu frații noștri de peste Prut, de-a asculta chemările mamei noastre România. Mult timp noi n'am simțit minciuna, și a trebuit», explică tânărul prim-ministru al Basarabiei, «să intervie revoluția rusească din 1905, cu trecătoarea ei libertate, pentru ca bătrânul Gavrilă, ajutat de d-nii Halippa și Pelivan, să cuteze a publica «Basarabia». A urmat epoca tristă a prizonierilor». La 1913 numai se formează un nou mic cerc național, cu aceiași doi tineri și cu neutilul Murata, în memoria caruia propune ca adunarea să se ridice în picioare. Atunci apare «Cuvânt Moldovenească», care durează și până acum.

«Dorim să înflorească neamul nostru moldovenească, și pentru aceasta să luăm parte la sărbătoarea noastră a științei, căci numai cu dânsa Republica Moldovenească, în istoria neamului întreg românesc, va putea să aibă un rol frumos și bun».

Chemat să vorbească, d. Iorga a adăugat următoarele: «După cuvintele din urma ale d-lui Poni și frumoasa salutare a președintelui «Societății de Medici Naturaliști», după tot ce ne-au spus trimișii Basarabiei, noi, cari i-am ascultat, n'avem de adăugat decât un lucru: că ați venit la o mare durere a noastră și ni-ați adus o mare mângâiere».

«Cu atât mai bucurăși sântem că ne aflăm aici între reprezentanții științei» — spune docentul de la Universitatea din Petrograd, — «cu cât și noi am avut oare-care împărtașire din știință». D. Inuleț arată cum nu i-a fost dat să lucreze în Basarabia ca profesor, dar împrejurările din urmă l-au făcut pe d-sa și pe alții «de ne-am întors să lucrăm

Un act de conștiință națională

În frumoasa sală eparhială cârmuirea bisericăscă de sub regimul țarist așezase portretul arhierelui rus Serafim cunoscut de toată lumea ca cel mai mare dușman al Moldovenilor. Sub păstoriarea lui soviniștă biserică moldovenească a fost aproape desființată prin măsurile de rusificare neînduplecată ale acestui arhieru.

Astăzi Moldovenii treciți la viață n'au uitat pe acela care le-a nimicit viața bisericăscă străveche. Ei au crezut, că e o datorie națională, să înlăture portretul rusificatorului Serafim din sala, unde astăzi se așează — prin oameni de inimă temelias nouă și sănătoasă a bisericii moldovenești naționale.

Un act acesta de luminănoasă conștiință care jace o noare celor ce l-au îndeplinit.

M. I. Savin

I. Mateiu.

Pământul și țaranii

II.

Până acuma pământul cultivabil al țării românești se afla, jumătate din cele aproape 8 milioane disetine, în mâinile a 1 milion de țărani, dintre cari cei mai mulți abia mai aveau dela o jumătate până la 10 disetine, iar cealaltă jumătate era în mâinile marilor proprietari și vre-o 3—4 sute de mii de disetine aparțineau Statului, Eforiilor, domeniul Coroanei etc.

Între aceste două categorii de proprietăți, foarte mică, învechită și prea mare, boerască, mai există în țară o a treia categorie între 10 și 100 disetine numită *proprietate mijlocie*, în care intră și răzășile. Această categorie este însă prea neînsemnată, față de celelalte două.

Prin legea de expropriere se pune odată pentru totdeauna stăvilă proprietății prea mari, care la noi trecea peste 100 mii disetine, căci din toate proprietățile mari cari trece peste 500 disetine, se va lua tot pământul care trece peste această suprafață, așa că de aci înainte, nu va mai fi în țară românească nici o proprietate mai mare de 500 disetine.

Ținând seamă că fiecare categorie de proprietate, adică: mică, mijlocie și mare își are importanța sa în gospodăria economică a unei țări, va trebui ca și la noi să se sporască proprietatea mijlocie, căci aceasta este care ține cumpăna între celelalte categorii de proprietăți armonizând interesele lor.

Nu mai o proprietate mică de pildă între 1 până la 10 disetine, dată pe mâna țaranilor cari nu cunosc încă bine plugăria rațională, ar însemna o mare pierdere pentru economia și avuția țării, cel puțin pentru 15 până la 20 ani. Adecă, până când ei s'ar putea deprinde cu o tehnică agricolă mai bună. Alături de o proprietate mijlocie, între 10 și 100 disetine, condusă de oameni pricepuți în plugărie și având capital suficient, plugurar mic va putea împrumuta dela aceasta nu numai cunoștințele lui, dar și semințele bune, vite bune de prăsilă și altele pe cari el nu le va putea avea, neavând nici pământ destul și nici capital.

Proprietatea mare de 500 disetine de asemenea are un mare rol în economia unei țări deoarece dispunând de capital mare va putea produce ori ce plante destinate exportului în cantități mari și mai cu seamă va putea industrializa produsele, adică, va putea înființa fabrici în cari să transforme produsele ce va obține din pământ, ceace nici proprietatea mijlocie nu va putea face.

Dacă cercetăm repartitia proprietății în țările din Apus, vom vedea că în toate, precum: Franța, Belgia, Danemarca, Germania, Austria, există toate aceste trei categorii de proprietăți, cu deosebirea că proprietatea mijlocie este considerată între 10 și 15 disetine, iar cea mare între 50—200 sau 300 disetine și până azi nimeni nu s'a gândit să strice cumpăna între ele.

Bine înțeles că limita proprietății mari la 500 de disetine nu este ca să zic așa „sfântă”, ci poate fi scăzută la 400 și chiar la 300 disetine, însă sub această cifră nu ar fi în interesul economiei țării ca să se scadă, ori câtă țărânie ar fi care ar rămănea fără pământ.

Din acest punct de vedere, trebuie să spunem că

chiar dacă s'ar lua tot pământul dela proprietarii mari, tot nu s'ar putea împăca toată țărâniea cu pământul trebuitor ca fiecare familie să poată duce un traiu 'mai bun decât până acuma, și deci vor rămănea unii și fără pământ. Dar nici aceștia nu se vor prăpădi, căci atunci și industriile agricole cari se vor crea, vor avea nevoie de brațe.

Într'un viitor articol, vom arăta, cât de mare va trebui să fie lotul de pământ care se va da unui țaran pentru ca el și familia lui să poată trăi mai bine.

Maximilian Popovici

Dela țară

Duminică în 25 Februarie 1918, a avut loc în târgșorul *Vișinoșco* o șezătoare românească organizată de către eșpitănerii *Georgescu-Bărlad* și alți ofițeri. Dimeinea s'a ținut la biserică o slujbă bisericească în românește la care au slujit *Preotul Căităș* și *Caimeacu* preoți din comunele vecine. După slujbă pînă la Căităș a ținut o frumoasă predică. În timpul slujbei un cor ocazional a dat răspunsurile bisericești.

Șezătoria a urmat astfel: un cor de copii condus de d. I. Popovici (din România) a cântat „*Pe-al nostru steag*” și „*Limba românească*”. Un fiu de sătean a recitat „*Grăul neamului*”. D. Cioabă (din România) a citit „*Dănilă Peșeleac*” de *Ion Creangă*, iar d. Popovici din amintirile lui Ion Creangă. D. Cioabă a ținut o conferință asupra Basarabiei. Un cor de Jandarmi români a cântat „*De-ar fi mândra în deal la cruce*” și „*Deșteaptă-te Române*”. Căpitănel *Georgescu-Bărlad* a încheiat cu o cuvântare patriotică. De asemenea *Domnișoara Căităș* a recitat poeziile „*Dorul Basarabeianului*” și „*Ostrei Române*”; poeziile aparute în ziarul „*România Nouă*” și care a fost rostite cu multă căldură. Au plăcut foarte mult cântecele românești și cântările.

La venirea în localitate, a d-nilor ofițeri, au fost întâmpinați cu un steag tricolor oferit de Români de aci, și purtat de d. *Ion Cornea* proprietar de aci, pe care sta scris „*Trăiască România Nouă*”. Seara a urmat petrecere cu joc cu mare însuflețire la care au luat parte mult public, fiind doritori să audă și să vadă asemenea lucruri. Au mai fost organizate asemenea șezători de către acest căpitănel și ofițerii ce sunt cu d-sa la Șamalia și Cocileia și toate au fost bine primite și aud că vor mai face, și în alte părți, căci lumea este doritoare să audă pe copiii lor cântând și spunând cântece românești.

Correspondent.

VORBITI moldovenește...

Trec pe străzile Chişinăului împestrăit cu atâtă lume străină și-mi zburdă inima de bucurie când văd neamul înseninat de toate fețele de neam moldoveneș. Pe mână, la umăr, la piept o bucată de pânză cu mândrul tricolor. Mi se luminează sufletul, când între atâșia străini văd colorile noastre naționale, purtate cu mândrie de norodul moldoveneș atâta vreme lipsit de dăsele.

Lumina se aprinde tot mai mare și-mi cuprinde tot sufletul, mi-ncălzește, mă îndeamnă să mă apropiu, să-l sărut. Să-l stropesc cu lacrimile bucuriei și-ma apropiu. Colorile sunt mai vii, mai atrăgătoare, dar încerc o erudă desănăgire. Nu sunt Moldoveni acei care cu atâtă mândrie poartă tricolorul. Vorba lor e neînțeleasă. Nu e cuvânt moldoveneș acolo și e care-l ad. E tot limba împusă de fosta stăpânire rusească, în contra căreia s'au rădicat Moldovenii luturând tricolorul aici între Prut și Nistru.

Tot limba în care au fost dictate atâtea crime și nelegiuri, atâtea nedreptăți la adresa poporului moldoveneș. Și ne mirăm că această limba nu a însoțit nici un deșgust purtătorilor tricolorului de astăzi. Din contră ea el la mână, la inimă, la umăr, continuă a o vorbi și a o întrebuița cu precădere în clasa conducătoare a norodului moldoveneș, acolo unde este și trebuie să fie cea mai vie conștiința națională.

Pe străzi, acasă, în magazine, la teatre, în restaurantele — chiar cele cu caracter național — peste tot se vorbește limba rusa, aceia care a fost împusă prin silinție

de fosta stăpânire rusească. Credeți oare că limba moldovenească, limba românească, e mai urâtă de cât acea? Vă înșelați. Nu este o alta care să erigă așa frumos ca limba părinților noștri. Deceți-vă la norodul de la țară care ținut în întinerece nu știe ce e tricolorul și ascultă acolo cât de frumos, cât de dulce, cât de mângâietor curge grăul româneș! Dar nu e nevoie să vă duceți acolo. Ascultați-l aici în nolanul atâtor țărâni străine când vine pentru nevoile lui multe, multe. Că nu e de ajuns să purți tricolorul național, ci este de absolută nevoie ca acel ce poartă aceste colorii sfinte să le cinstescă cu simțire românească și prin nimic nu se arată această simțire de cât prin grai. A dat Dumnezeu ca să trăim liberi și independenți în această republică moldovenească. Faceți-o să fie cu adevărat moldovenească.

Deprindeți-vă a grăi limba strămoșilor și a părinților, deprindeți-vă a o scrie și veți găsi în ea frumuseți nevăzute, comori neștiințate, de care vă veți înșețoași. Ca la un isvor limpede și rece pe arșiți de soare vă veți opri ca să gustați, să beți din frumusețile ei.

Nu mai atele noroade sunt respectate în lume, numai acelea aduc folosul oamenilor întregi, care țin la limba lor, care o cultivă, care-i cercetează toate așezăturile ei și o iubesc cu adevărat. Poți să îmbraci ori ce culori, nu acestea îți arată sufletul. Și-apoi sfânt vorbește poporul când zice în proverbul lui „*Ori vorbește cum îți i portul, ori te poartă cum îți i vorba*”. De aceia zice: dacă vi-i drag tricolorul — și cred eu vi-i

drag, că de-atâta vreme îl așteptați să fluture pe acest pământ moldoveneș. — apoi cinstiți-l și cu grăul moldoveneș. româneș.

Demnitătea noastră națională, pe care o afirmăm cu țările și mândrie prin purtarea tricolorului, nu ne lasă să ne lăsam să întrebuițăm alt grai de cât cel românesc, ea nu ne îngăduie să păstrăm alte forme de viață de cât viața moldovenească, românească. Și prin nimic nu se arată această viață de cât prin grai și scris.

Piți la înalțime, frați moldoveni! Trăesc în noi suferințele trecutului amar și nădejțile viitorului frumos, seună. Lăsați la o parte limba loșilor asupritori și a celor ce încă mai năzducesc și mulți mai sunt Dumne! — să vă întoarceți la vechile forme de viață și eroiți-vă viața moldovenească, viața românească în toate, grăind în toate ocaziunile vieții numai limba aceasta dulce, miădoasă, de obârșie nobilă, frumoasă ca și tricolorul pe care cu atâtă mândrie îl purtați! E așa de frumoasă, că ea mai mare parte din ofițerii misiunii franceze — care se puteau înșețea și în graiul lor la noi în țară — au învățat-o și o iubesc, pentru că atâta vremea cât au robotit cu noi în luptă au înțeles a prinde toate farmecele ei din cântecele din poveștile poporului și din scrierile scriitorilor noștri. Și-apoi și poetul — o mult de-atunci — zice:

„E mult e dulce și frumoasă
Limba ce-o vorbim
Alta limbă armonioasă
Ca ea nu găsim”

M. I. Savin.

Basarabia și România

— De vorbă cu ministrul președinte al Republicii noastre —

Cu prilejul întoarcerii delegațiilor Republicii Moldovenești din călătoria făcută la Iași au fost primit de *Dr. Gh. Ciuhureanu* președintele consiliului de miniștri într-o audiență mai lungă, al cărei rezultat interesant și prețios îl dau în cele ce urmează.

Care este pricina întoarcerii delegației însărcinate să meargă la București? am întrebat pe dl ministru președinte.

Nu mă voi opri pe larg asupra acestei călătorii, a răspuns Domnia sa, căci din multe puncte de vedere aceasta n'o pot face acum, dar voi spune, că cea mai mare pricină care ne-a oprit pe noi, documentată pe loc este criza ministerială de azi, din România.

Noi putem să lăum parte la încheierea păcii numai alături de România și numai cu prilejul sfârșirii războiului, și deci n'am putut merge singuri. Iar de altă parte tratativele de pace dela București, din pricina crizei ministeriale românești sunt chiar întreprinse. Iată de ce ne-am întors înapoi. Vom aștepta până se vor lumuri treburile.

Care este opinia publică și a cercurilor politice în România față de independența Basarabiei și cum privește acolo Republica noastră?

La aceasta d. ministru a răspuns că precum generalul *Averescu* așa și întreaga Stăpânire Românească sunt pentru neafăcarea Republicii noastre, România e fericită că un neam de același sânge, și-a dobândit în sfârșit libertatea și va putea pași neînșepidecat de nins pe calea dezvoltării lui. Din partea lor frații români sunt gata să ne dea tot sprijinul frățesc atât moral cât și material.

Nu putem trece cu vederea nici păreriile Germaniei față de noi.

Generalul *Averescu* în temeiul cuvintelor lui *Kühlmann* a spus, că Germania n'are nimic împotriva independenței noastre, și deci viitorul țării noastre e aproape chezușit și dinăstă parte.

Care sunt păreriile acelor cercuri obștești cu care Dumneavoastră ați venit în legătură?

Prețutindeni, în toate cuvântările cu care pe noi ne-au întâmpinat, a răspuns ministrul, noi am văzut și am simțit numai bucurie pentru neamul frățesc neafăcărut, care după un veac de robie și prigoană a căpătat dreptul de a fi liber.

Vroese să subliniez, că un fapt și anume primirea care ni s'a făcut nouă de către *Regele Ferdinand* și *Principele Carol*.

A doua zi după sosirea noastră la Iași noi am fost primii de *Rege* și într-o lungă convorbire, i-am spus de toate nevoile și dorințele neamului nostru. Majestatea Sa hotărât a spus, că recunoaște dreptul nostru de a ne ocărui singuri și a ne face acele reforme sociale de care avem nevoie.

Regele pe deplin împărtășește principiile noastre în privința dreptului țaranului de a căpața pământul pe care-l munceste, dar ferește nu împărtășește acele păreri sociale extreme care își fac loc în frământările noastre. Regele socotea, că pământul în țara noastră Moldovenească după obiceiurile și datinile noastre vechi trebuie să treacă în mâna țaranilor ca proprietate. Regele a amintit mai departe, că chiar

Tratatulele României

Din pricina crizei de guvern provocată de demisiunea generalului *Averescu*, târgurile de „*pace*” au întâmpinat oarecare greutăți. Regele întors dela *Huși* unde a primit jurământul recruților, a examinat situația și înțelegând greutatea împrejurărilor a primit demisia guvernului *Averescu*. Cu formarea nou-

lui cabinet a însărcinat pe d. *Alexandru Marghiloman*, care a sosit la Iași spre a primi cărna guvernului.

Membrii noului guvern nu sunt încă cunoscuți dar e probabil că ei vor fi luați din partizanii politici ai d-lui *Marghiloman*. Se crede, că guvernul *Marghiloman* va încheia tratativele de „*pace*” cu Germania în timpul cel mai scurt.

Cronica școlară

Neajunsurile învățământului popular în Basarabia

III

În satul *E.* învățătoria se plânge că doi copii și azi i-au adus *Abecedarele* înapoi spunând, că părinții nu vor să-i lase să învețe „*moldovenește*”.

Încă de seara vorbesc cu preotul din loc și cu doi frunțași, cari îmi spun și ei, că e mare împotrivire între „*norod*”, și cari îmi făgăduesc că în ziua următoare au să fie părinți cât de mulți în școală. Zi și făcut.

Dimeinea la 9 ore în sala încăpătoare elevii sânt la loc și local liber ocupat de părinții curioși.

Examinarea curge frumuse și ei sorb tot cuvântul unei lecție de morală citită din *Abecedar*. Să mai face o lecție de aritmetică și apoi urmează o lecție de istorie actuală ținută de instructor, care vizibil străbate și în inima părinților, căci mântuindu-se, îi lasă cu față îmbujorată.

La câteva cuvinte adresate lor, unul din ei începe cam așa: „*Bine au mai citit copiii pe înțeleșul tuturor, d-le, că lăcomia duce la rușine, lăcomi am fost și noi, și acum ne pare rău, că de-atâți ni se trag toate relele. Cât despre învățătura, înainte cu *D-zeu* că așa e bine; dar tot gândesc, să nu ne lăpădam de tot nici de limba rusească, că ni-o am mai duce la câte-un târg dincolo de *Nistru*”.*

Și am răspuns, că la apărîntă ar avea ceva dreptate, dar dincolo de *Nistru* e Ucraina, unde se învață în limba ucraineană, mai încolo sunt

și România e în ajunul unei mari reforme agrare, principiile căreia sunt de-acum votate de Constituanți.

Se știe că însuși *Majestatea Sa Regele* a dat tot pământul țaranilor. De vorbă cu *Regele* am mai atins și chestia financiară, atrăgînd luarea aminte a *Suveranului* asupra stării noastre grele, din care nevoie poate va trebui să ne scoată tot România. La aceasta *Regele* a răspuns, de și însăși România în clipa de față e într-o stare destul de grea, ajutorul frățesc de care avem nevoie întotdeauna ne va fi dat.

În Iași noi am fost frumos primii cu însuflețire de *Academia Română* unde ne-a întâmpinat cu o cuvântare înălțătoră *președintele* *Academiei*, d-l profesor *Poni*. *Călduros* ne-a primit și *Școala Normală* *Vasile Lupu* și *Școala Militară*, unde în cinstea noastră s'a făcut o serbare *Răspunzând* oratorilor, în cuvântările noastre noi ce deosebire am arătat rolul frățimii noastre în istoria neamului. Noi am arătat, că viața noastră ca neam o datorim țărânilor care numai ei a păstrat și limba și toate datinile strămoșești.

În întreabarea, ce știe d-l ministru despre cătăria unor boeri la Iași, mi-a răspuns: chiar în ziua când plecam din Iași mi s'a spus, că acolo, a sosit o nouă delegație din Basarabia în frunte cu proprietarii: *Semigradov*, *Ermolinschi* și alții.

Doi miniștri care ne-au petrecut până la gară s'au interesat mai de aproape de seculul venirei acestei a doua delegații și noi i-am spus tot ce-am știut despre ea avînd ca bază mai mult zvonurile din public și purtările lor.

Ministrii ne-au încredințat, că ei nu vor izbândi, fiindcă în România bine știu că ne sunt reprezentanții poporului și cine noi. Când noi eram încă la Iași acolo a sosit pe câteva ceasuri conducătorul partidului conservator *Al. Marghiloman* care a fost primit de *Rege* și apoi a plecat înapoi. La legătura cu acesta în Iași multe se vorbea că d-lui *Marghiloman* i se va porunci poate să formeze guvernul. Dar cât va fi aceasta de adevărat se va vedea în cel mai apropiat viitor. În Iași ni s'a arătat chear și o listă a viitorului ministru al lui *Marghiloman* și ei toți sunt conservatori.

Despre d-l *Marghiloman* pot să vă spun că el întotdeauna a fost contra intrării războiu împotriva Germaniei luptînd cu România să intre în război contra Rusiei.

Ce se va întâmpla cu venirea la putere a guvernului *Marghiloman* hotărînt nu pot să vă spun, dar avînd tu vedere, că în România de și luptă doua partide politice unul liberal și altul conservator, eucerirele celui liberal, când cel conservator vine la putere nu le strică; astfel putem să credem și de asta dată, că reforma agrară și cea electorală, (rotul obșteș) nu e în nici o primejdie.

M. Minciună

AVIS

Conform dispozițiilor Statului de miniștri, se comutează (schimbă) prețurile maxime fixate la fer și uleiul de post (untdelemn).

Tratatulele României

Din pricina crizei de guvern provocată de demisiunea generalului *Averescu*, târgurile de „*pace*” au întâmpinat oarecare greutăți. Regele întors dela *Huși* unde a primit jurământul recruților, a examinat situația și înțelegând greutatea împrejurărilor a primit demisia guvernului *Averescu*. Cu formarea nou-

lui cabinet a însărcinat pe d. *Alexandru Marghiloman*, care a sosit la Iași spre a primi cărna guvernului.

Cronica școlară

Neajunsurile învățământului popular în Basarabia

III

În satul *E.* învățătoria se plânge că doi copii și azi i-au adus *Abecedarele* înapoi spunând, că părinții nu vor să-i lase să învețe „*moldovenește*”.

Încă de seara vorbesc cu preotul din loc și cu doi frunțași, cari îmi spun și ei, că e mare împotrivire între „*norod*”, și cari îmi făgăduesc că în ziua următoare au să fie părinți cât de mulți în școală. Zi și făcut.

Dimeinea la 9 ore în sala încăpătoare elevii sânt la loc și local liber ocupat de părinții curioși.

Examinarea curge frumuse și ei sorb tot cuvântul unei lecție de morală citită din *Abecedar*. Să mai face o lecție de aritmetică și apoi urmează o lecție de istorie actuală ținută de instructor, care vizibil străbate și în inima părinților, căci mântuindu-se, îi lasă cu față îmbujorată.

La câteva cuvinte adresate lor, unul din ei începe cam așa: „*Bine au mai citit copiii pe înțeleșul tuturor, d-le, că lăcomia duce la rușine, lăcomi am fost și noi, și acum ne pare rău, că de-atâți ni se trag toate relele. Cât despre învățătura, înainte cu *D-zeu* că așa e bine; dar tot gândesc, să nu ne lăpădam de tot nici de limba rusească, că ni-o am mai duce la câte-un târg dincolo de *Nistru*”.*

Și am răspuns, că la apărîntă ar avea ceva dreptate, dar dincolo de *Nistru* e Ucraina, unde se învață în limba ucraineană, mai încolo sunt

și România e în ajunul unei mari reforme agrare, principiile căreia sunt de-acum votate de Constituanți.

Se știe că însuși *Majestatea Sa Regele* a dat tot pământul țaranilor. De vorbă cu *Regele* am mai atins și chestia financiară, atrăgînd luarea aminte a *Suveranului* asupra stării noastre grele, din care nevoie poate va trebui să ne scoată tot România. La aceasta *Regele* a răspuns, de și însăși România în clipa de față e într-o stare destul de grea, ajutorul frățesc de care avem nevoie întotdeauna ne va fi dat.

În întreabarea, ce știe d-l ministru despre cătăria unor boeri la Iași, mi-a răspuns: chiar în ziua când plecam din Iași mi s'a spus, că acolo, a sosit o nouă delegație din Basarabia în frunte cu proprietarii: *Semigradov*, *Ermolinschi* și alții.

Doi miniștri care ne-au petrecut până la gară s'au interesat mai de aproape de seculul venirei acestei a doua delegații și noi i-am spus tot ce-am știut despre ea avînd ca bază mai mult zvonurile din public și purtările lor.

Ministrii ne-au încredințat, că ei nu vor izbândi, fiindcă în România bine știu că ne sunt reprezentanții poporului și cine noi. Când noi eram încă la Iași acolo a sosit pe câteva ceasuri conducătorul partidului conservator *Al. Marghiloman* care a fost primit de *Rege* și apoi a plecat înapoi. La legătura cu acesta în Iași multe se vorbea că d-lui *Marghiloman* i se va porunci poate să formeze guvernul. Dar cât va fi aceasta de adevărat se va vedea în cel mai apropiat viitor. În Iași ni s'a arătat chear și o listă a viitorului ministru al lui *Marghiloman* și ei toți sunt conservatori.

Despre d-l *Marghiloman* pot să vă spun că el întotdeauna a fost contra intrării războiu împotriva Germaniei luptînd cu România să intre în război contra Rusiei.

Ce se va întâmpla cu venirea la putere a guvernului *Marghiloman* hotărînt nu pot să vă spun, dar avînd tu vedere, că în România de și luptă doua partide politice unul liberal și altul conservator, eucerirele celui liberal, când cel conservator vine la putere nu le strică; astfel putem să credem și de asta dată, că reforma agrară și cea electorală, (rotul obșteș) nu e în nici o primejdie.

Tratatulele României

Din pricina crizei de guvern provocată de demisiunea generalului *Averescu*, târgurile de „*pace*” au întâmpinat oarecare greutăți. Regele întors dela *Huși* unde a primit jurământul recruților, a examinat situația și înțelegând greutatea împrejurărilor a primit demisia guvernului *Averescu*. Cu formarea nou-

lui cabinet a însărcinat pe d. *Alexandru Marghiloman*, care a sosit la Iași spre a primi cărna guvernului.

Cronica școlară

Neajunsurile învățământului popular în Basarabia

III

În satul *E.* învățătoria se plânge că doi copii și azi i-au adus *Abecedarele* înapoi spunând, că părinții nu vor să-i lase să învețe „*moldovenește*”.

Încă de seara vorbesc cu preotul din loc și cu doi frunțași, cari îmi spun și ei, că e mare împotrivire între „*norod*”, și cari îmi făgăduesc că în ziua următoare au să fie părinți cât de mulți în școală. Zi și făcut.

Dimeinea la 9 ore în sala încăpătoare elevii sânt la loc și local liber ocupat de părinții curioși.

Examinarea curge frumuse și ei sorb tot cuvântul unei lecție de morală citită din *Abecedar*. Să mai face o lecție de aritmetică și apoi urmează o lecție de istorie actuală ținută de instructor, care vizibil străbate și în inima părinților, căci mântuindu-se, îi lasă cu față îmbujorată.

La câteva cuvinte adresate lor, unul din ei începe cam așa: „*Bine au mai citit copiii pe înțeleșul tuturor, d-le, că lăcomia duce la rușine, lăcomi am fost și noi, și acum ne pare rău, că de-atâți ni se trag toate relele. Cât despre învățătura, înainte cu *D-zeu* că așa e bine; dar tot gândesc, să nu ne lăpădam de tot nici de limba rusească, că ni-o am mai duce la câte-un târg dincolo de *Nistru*”.*

Și am răspuns, că la apărîntă ar avea ceva dreptate, dar dincolo de *Nistru* e Ucraina, unde se învață în limba ucraineană, mai încolo sunt

și România e în ajunul unei mari reforme agrare, principiile căreia sunt de-acum votate de Constituanți.

Se știe că însuși *Majestatea Sa Regele* a dat tot pământul țaranilor. De vorbă cu *Regele* am mai atins și chestia financiară, atrăgînd luarea aminte a *Suveranului* asupra stării noastre grele, din care nevoie poate va trebui să ne scoată tot România. La aceasta *Regele* a răspuns, de și însăși România în clipa de față e într-o stare destul de grea, ajutorul frățesc de care avem nevoie întotdeauna ne va fi dat.

În întreabarea, ce știe d-l ministru despre cătăria unor boeri la Iași, mi-a răspuns: chiar în ziua când plecam din Iași mi s'a spus, că acolo, a sosit o nouă delegație din Basarabia în frunte cu proprietarii: *Semigradov*, *Ermolinschi* și alții.

Doi miniștri care ne-au petrecut până la gară s'au interesat mai de aproape de seculul venirei acestei a doua delegații și noi i-am spus tot ce-am știut despre ea avînd ca bază mai mult zvonurile din public și purtările lor.

Ministrii ne-au încredințat, că ei nu vor izbândi, fiindcă în România bine știu că ne sunt reprezentanții poporului și cine noi. Când noi eram încă la Iași acolo a sosit pe câteva ceasuri conducătorul partidului conservator *Al. Marghiloman* care a fost primit de *Rege* și apoi a plecat înapoi. La legătura cu acesta în Iași multe se vorbea că d-lui *Marghiloman* i se va porunci poate să formeze guvernul. Dar cât va fi aceasta de adevărat se va vedea în cel mai apropiat viitor. În Iași ni s'a arătat chear și o listă a viitorului ministru al lui *Marghiloman* și ei toți sunt conservatori.

Despre d-l *Marghiloman* pot să vă spun că el întotdeauna a fost contra intrării războiu împotriva Germaniei luptînd cu România să intre în război contra Rusiei.

Ce se va întâmpla cu venirea la putere a guvernului *Marghiloman* hotărînt nu pot să vă spun, dar avînd tu vedere, că în România de și luptă doua partide politice unul liberal și altul conservator, eucerirele celui liberal, când cel conservator vine la putere nu le strică; astfel putem să credem și de asta dată, că reforma agrară și cea electorală, (rotul obșteș) nu e în nici o primejdie.

Cele din urmă știri

Demobilizarea armatei Românești

Prin decretul regal din 28 Februarie *Majestatea Sa Regele Ferdinand* a ordonat demobilizarea parțială a armatei începînd cu data de 1 Martie.

Serbia și pacea

Legăția